

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק דלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקצח

ערב שבת-קודש

פרשת ויגש

ו' בטבת ה'תשס"ו

ערב שבת-קודש



יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ו' בטבת ה'תשס"ו — י"ג בטבת ה'תשס"ו

| יום | יום בחודש | ג' פרקים ליום | פרק א' ליום | ספר-המצוות |
|-----|-----------|---------------------------------|--------------------|-----------------|
| ו' | ו' בטבת | הלי תרומות.. בפרקים אלו. | הלי מכירה. פרק יח. | מ"ע קכו. קכט. |
| ש"ק | ז' בטבת | פרק ד-ו. | פרק יט. | מל"ית קנד. |
| א' | ח' בטבת | פרק ז-ט. | פרק כ. | מל"ית קלג. קלד. |
| ב' | ט' בטבת | פרק י-יב. | פרק כא. | מל"ית קלה. קלו. |
| ג' | י' בטבת | פרק יג-טו. | פרק כב. | מל"ית קלו. |
| ד' | י"א בטבת | הלי מעשר.. בפרקים אלו. פרק א-ג. | פרק כג. | מ"ע קכו. |
| ה' | י"ב בטבת | פרק ד-ו. | פרק כד. | מ"ע קכו. |
| ו' | י"ג בטבת | פרק ז-ט. | פרק כה. | מ"ע קכו. |

זמני השבוע *

| צאת הכוכבים | שקיעת החמה*** | מנחה גדולה | חצות היום והלילה | סוף זמן ק"ש | זריחת החמה | זמן ציצית ותפילין | עלות השחר** | | תאריך |
|-------------|---------------|------------|------------------|-------------|------------|-------------------|-------------------|--------------------|--------------|
| | | | | | | | 72 ד' לפני הזריחה | 120 ד' לפני הזריחה | |
| 5.17 | 4.50.9 | 12.17 | 11.47 | 9.12 | 6.48 | 5.48 | 5.25 | 4.37 | ו', ו' בטבת |
| 5.18 | 4.51.7 | 12.17 | 11.47 | 9.13 | 6.48 | 5.48 | 5.25 | 4.37 | ש"ק, ז' בטבת |
| 5.19 | 4.52.5 | 12.17 | 11.47 | 9.13 | 6.48 | 5.48 | 5.25 | 4.37 | א', ח' בטבת |
| 5.20 | 4.53.4 | 12.18 | 11.48 | 9.13 | 6.49 | 5.48 | 5.25 | 4.37 | ב', ט' בטבת |
| 5.20 | 4.54.2 | 12.18 | 11.48 | 9.13 | 6.49 | 5.48 | 5.26 | 4.37 | ג', י' בטבת |
| 5.21 | 4.55.1 | 12.19 | 11.49 | 9.13 | 6.49 | 5.48 | 5.26 | 4.38 | ד', י"א בטבת |
| 5.22 | 4.55.9 | 12.19 | 11.49 | 9.14 | 6.48 | 5.48 | 5.26 | 4.38 | ה', י"ב בטבת |
| 5.23 | 4.56.8 | 12.19 | 11.49 | 9.14 | 6.48 | 5.48 | 5.26 | 4.38 | ו', י"ג בטבת |

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

| באר-שבע | | חיפה | | תל-אביב | | ירושלים | | פרשת |
|---------|------|------|------|---------|------|---------|------|------|
| צה"ש | דה"י | צה"ש | דה"י | צה"ש | דה"י | צה"ש | דה"י | |
| 5.34 | 4.33 | 5.30 | 4.18 | 5.32 | 4.29 | 5.30 | 4.15 | ויגש |
| 5.39 | 4.39 | 5.35 | 4.24 | 5.37 | 4.34 | 5.36 | 4.20 | ויחי |

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודרמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מז"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

יר"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: <http://chabad.org.il> דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

אבן הבוחן לניצחון הספרים היא ההוספה בלימוד התורה

כדי לדעת באיזה אופן צריכים לחגוג את ניצחונם של הספרים, יש לשאול את הספרים עצמם, ולהתנהג על-פי הוראתם □ והנה, הספר-תורה עצמו מדגיש ששלמותו על-ידי הלימוד והגינה בשאר ספרים שמשמשים בהם ללימוד יום-יומי □ יש ללמוד בספרים אפילו "על חשבון" שלמותם, עד שייבא ויקרעו מרוב לימוד □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

שבה נתרחבו ממדיה של ספריית אגודת חסידי חב"ד ליובאוויטש, ומוסיף והולך עד היום הזה, על-ידי נשיא אגודה זו והנהלתו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר, כלשון חז"ל, "יעקב אבינו לא מת... מה זרעו בחיים אף הוא בחיים"⁴, "מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש"⁵.

ומכיוון שמדובר אודות ספרייה בקנה-מידה עולמי, המהווה אוצר בלום עבור היהדות התורנית כולה – מובן, שנצחונם וגאולתם של ספרים אלה (בה' טבת) הוא עניין של ניצחון וגאולה עבור היהדות התורנית כולה, כולל ובמיוחד – ניצחון וגאולה להמשך והרחבת הפעולות והפצת המעיינות חוצה, עד לתורת החסידות דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו,

א. לכל לראש יש להתחיל בפרשת היום, כפי שכבר הכריזו ובאופן של פירסום – פירסומי ניסא' – אודות המאורע שאירע ביום זה, ה' טבת, בשנה שעברה, שבו היה "דין נצח"², הנצחון של הספרים³. ובפרטיות יותר:

המדובר הוא אודות הספרים של ספריית אגודת חסידי חב"ד ליובאוויטש, שהוקמה ונתרחבה על-ידי ובנשיאותו והנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, עוד בהיותו במדינה היא, וביציאתו ממדינה היא, לאחרי ימי הגאולה י"ב-י"ג תמוז, נגאלו ויצאו גם הספרים (לאחרי שמסר נפשו שלא לצאת בלעד, כידוע ומפורסם¹), והגיעו סוף כל סוף למדינה זו,

ההיקף עד י"ב טבת) תשמ"ז – לימודים והוראות מפרשת השבוע וכו' בקשר ובשייכות לפרשת היום.
4) ראה גם לקו"ש ח"ד עמ' 1066.
5) ועד"ז בנוגע ליוסף (שמו הראשון דכ"ק מו"ח אדמו"ר) – "אלה תולדות יעקב יוסף" – כלשון הכתוב (פרשתנו מה, כו) "עוד יוסף חי".
6) תענית ה, ב.
7) סוטה יג, סע"ב.

1) כהוראת ימי חנוכה – דמינייהו אזלינן, ובפרט ביום השבת שלאחריהם, שבו נעשה העילוי והשלימות ("ויכולו") דימי חנוכה – שכל העניינים השייכים לתורה ומצוותיה, "נר מצווה ותורה אור", צריכים להיות על דרך וברוגמת אופן הפעולה דנרות חנוכה.
2) ל' חז"ל – ויק"ד פכ"ד, ג. וראה שיחת י"ב טבת תשמ"ז.
3) ראה גם שיחות ה' טבת (והמשכם בשבעת ימי

דבר מלכות

המצוות שניתנו לו למשה מסיני בפירושו
ניתנו, שנאמר¹⁵ ואתנה לך את לוחות האבן
והתורה והמצווה, תורה זו תורה שבכתב,
והמצווה זו פירושה... תורה שבעל פה" [אשר,
מפני "עת לעשות לה' גוי" התירו לכותבם¹⁶],
היינו, משנה וגמרא, ופירושהו בדברי הגאונים
וכו', עד לחיבורו של הרמב"ם, כפי שכותב
בהקדמתו לספרו ש"בנותי בכל אלו הספרים
וראיתי לחבר דברים המתבררים מכל אלו
החיבורים... בלשון ברורה ודרך קצרה",
ולאחרי זה חיבור השולחן-ערוך הדיבורי-יוסף,
חיבור השולחן-ערוך של רבינו הזקן (הלכות
בטעמיהו¹⁷), וכן פסקי דינים וספרי כל גדולי
ישראל לדורותיהם, כל מה שתלמיד ותיק עתיד
לחדש (שניתן למשה מסיני¹⁸).

והנה, אף-על-פי שהעיקר והכלל הוא ספר-
תורה – הרי, גם בנוגע למצוות כתיבת ספר-
תורה¹⁹, כתב הרא"ש²⁰ שחיוב זה עיקרו
"בדורות הראשונים שהיו כותבין ספר-תורה
ולומדין בו, אבל האינדא שכותבין ספר-תורה
ומניחין אותו בכתי כנסיות לקרות בו ברכים,
מצוות עשה היא על כל איש מישראל אשר ירו
משגת לכתוב חומשי תורה ומשנה וגמרא
ופירושה להגות בהן הוא ובניו, כי מצוות
כתיבת התורה היא ללמוד בה, כדכתיב²¹
ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם, ועל-ידי
הגמרא והפירוש יידע פירוש המצוות והדינים
על בוריים, לכן, הם הם הספרים שאדם מצווה

באופן ד"מוסיף והולך"¹, תוך כדי התגברות על
כל המניעות והעיוכים, בדרכי נועם ודרכי
שלום, ובאופן ד"פדה בשלום נפשי גו' כי
ברבים היו עמדי"⁸, שגם אנשי אבשלום
התפללו לנצחוננו של דוד².

ו"הימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור
גוי"¹⁰, כלומר, בבוא יום זה בשנה שלאחרי זה¹¹,
ועל דרך זה מידי שנה בשנה, "נזכרים" ועל-
ידי זה "נעשים" אותם העניינים שהיו בפעם
הראשונה¹² – להקבע ל"יום סגולה" ו"עת
רצון" בכל הקשור לנצחונם של הספרים.

ומובן, שכדי לדעת באיזה אופן צריכים
לחגוג את נצחונם של הספרים ("דידן –
דהספרים – נצח") – יש "לשאול" את
הספרים עצמם, כלומר, יש לעיין ולברר זה
בהספרים עצמם, ולהתנהג על-פי הוראתם,
כדלקמן.

ב. ובהקדמה:

הספר הראשון והעיקרי הכולל את כל
הספרים הוא, כמובן, ספר-תורה, החל מספר-
תורה שכתב משה רבינו ו"נתנהו בארון לעד"¹³,
שהוא המקור לכל ספרי-התורה, שכותבים
ומעתיקים ומגיהים זה מזה, עד לספר-תורה
דמשה רבינו¹⁴.

וספר-תורה זה כולל את כל הספרים – כל
פרטי העניינים דתורה שבעל-פה, ובלשון
הרמב"ם בהקדמתו לספרו "משנה תורה": "כל

(8) תהילים נה, יט.

(9) ירושלמי סוטה פ"א ה"ח.

(10) ל' הכתוב – אסתר ט, כח.

(11) שבו מודגשת השמחה בפועל ובגלוי עוד
יותר – לאחרי שכבר היה גם ה'פדיון שבויים'
של הספרים (רובם ככולם) שהושבו למקומם
בפועל ממש, ביום שני לסדר "ושבתי בשלום אל
בית אבי", ב' כסלו (ראה גם קונטרס משיחות
ש"פ ויצא עמ' 15 ואילך, ובהערות 18-2).

ולהעיר מלשון חז"ל (בנוגע לימי החנוכה) –
"לשנה אחרת קבעום" (שבת כא, ב).

(12) ראה רמ"ז בספר תיקון שובבים, ונתבאר
בספר לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

(13) לשון הרמב"ם בהקדמתו לספר הי"ד –

סכ"ב יד, א"ב.

(14) ראה גם צפע"נ עה"ת ר"פ וילך ובהנסמך שם.

(15) משפטים כד, יב.

(16) גיטין ס, א"ב. וש"נ.

(17) לשון ההקדמה לשר"ע אדה"ז.

(18) ראה מגילה יט, ב. הנסמך בלקו"ש חי"ט עמ'
252.

(19) "מצוות עשה על כל איש ואיש מישראל
לכתוב ספר-תורה לעצמו, שנאמר (וילך לא, יט)
ועתה כתבו לכם את השירה, כלומר, כתבו לכם
תורה שיש בו שירה זו כו'" (רמב"ם הל' ס"ת
רפ"ז).

(20) הלכות קטנות ריש הל' ספר-תורה.

(21) וילך שם.

דבר מלכות

לכותבם". וכן פוסק הבית-יוסף בשולחן-
ערוך²² ש"האידינא מצוה לכתוב חומשי תורה
ומשנה וגמרא ופירושיהן"²³.
ובדורותינו אלה, שאין צורך לכתוב ספרים,
מכיוון שיכולים להשיג ספרים הנדפסים – יש

בהספר-תורה עצמו רק העולה לתורה והקורא
בתורה, ואילו כל הציבור שומעים את הקריאה
מתוך החומשים הנדפסים. מה-שאי-כן בנוגע
לשאר ספרים – חיוב הלימוד בהם הוא בכל
יום ויום, ובכל רגע פנוי.

בדורנו, יש לומר, שיוצאים ידי חובה גם על-ידי קניית ספרים, שגם על-ידם נעשה עיקר ותכלית המצווה, "ולמדה גו' שימה בפיהם"

ואופן הלימוד: הלימוד והקריאה בספר-
תורה – צריך להיות בתכלית הזהירות בכבודו
ושלימותו של הספר-תורה, עד לזהירות שלא
לגעת בספר-תורה ללא מפה וכו'²⁵. מה-שאי-
כן בנוגע ללימוד בשאר ספרים – אף
שהלימוד צריך להיות באופן של כבוד וכו',
הרי זה שלא ברומה כלל לזהירות בקריאה
בספר-תורה.

ונקודת החילוק – שהקריאה בספר-תורה
עיקרה (לא הבנת תוכן הלימוד, כי אם) קדושת
העניין והאותיות כו'²⁶, ואילו הלימוד בשאר
הספרים הוא בשביל לדעת פירוש המצוות
והדינים על-בוריים, על-ידי העיון וההעמקה
להבין היטב בשכלו כו', והרי, מטבע הדברים
שבעת הלימוד בהבנה והשגה כו' אי-אפשר
להקדיש מלוא תשומת-הלב לזהירות ושמירה
בתכלית על שלימותן של ספרי הלימוד,
ואדרבה – הלימוד כדבעי הוא באופן
שמדפדף הלון ושוב, ומספר אחד למשנהו
וכו', עד שספרי הלימוד בלים ונקרעים מרוב

לומר, שיוצאים ידי חובה גם על-ידי קניית
ספרים הנדפסים, שגם על-ידם נעשה עיקר
ותכלית המצווה, "ולמדה גו' שימה בפיהם",
לימוד וידיעת התורה²⁴.

ונמצא, שאף שישנו ספר-תורה, הספר
הראשון והעיקר הכולל את כל הספרים –
מכל-מקום, כדי שיהיה הלימוד בפועל,
"ולמדה גו' שימה בפיהם", צריך ללמוד (לא
בספר העיקרי והכללי, אלא) בריבוי הספרים
המבארים את כל העניינים שבספר העיקרי
והכללי, אשר, על-ידם דווקא נעשה השלימות
הספר-תורה, "ולמדה גו' שימה בפיהם".

ג. ועניין זה מודגש גם בחילוק בין הלימוד
בספר-תורה ללימוד בשאר הספרים (חומשי
תורה, משנה וגמרא ופירושיהן) – הן בנוגע
לזמן הלימוד, והן בנוגע לאופן הלימוד:

זמן הלימוד: הלימוד והקריאה בספר-תורה
– אינו אלא בזמנים קבועים, ביום השבת,
בשני וחמישי, וכיוצא בזה, וגם אז קורין

כ"ג עמ' 17 ואילך.

(25) ראה מגילה בסופה. רמב"ם הל' ס"ת פ"י
ה"ו. שו"ע יו"ד סרפ"ב ס"ד.

(26) ולכן, גם עם-הארץ שלא ידע מאי קאמר,
עולה לתורה ומברך ברכת התורה (הל' ת"ת

22) יו"ד סע"ר ס"ב.

(23) ויתירה מזה – לכמה דעות (ררישה ופרישה
שם סק"ח. ש"ך שם סק"ה) המצווה "האידינא"
היא רק בחומשים משנה וגמרא כו', ולא בס"ת.

(24) פרטי השקו"ט בזה – ראה בארוכה לקו"ש

דבר מלכות

רבותינו נשיאינו, שקורין שניים מקרא (לא מתוך ספר-תורה כשר, אלא) מתוך חומשים הנדפסים דווקא³⁴, שבוה מודגש עוד יותר העילוי דספרים הנדפסים (נוסף לכך שעל-ידם נעשה עיקר השלימות דהספר-תורה, "ולמדה גו' שימה בפייהם", לימוד וידיעת פירוש המצוות והדינים על בוריים).

ה. על-פי זה מובן בהנ"ל – ובהקדמה:

על-פי הנחות העולם – נצחונו של דבר יקר ערך, כמו אבנים טובות ומרגליות, הוא, בזה שמוסיפים בכבודו על-ידי שמירתו במקום הכי מכובד, שלא יגעו בו, ועל-אחת-כמה-וכמה שלא ישתמשו בו, ולכל היותר – לראותו מזמן לזמן.

ומצינו דוגמתו גם בענייני קדושה – בנוגע לכניין בית-המקדש:

בדרושי חסידות דפרשת השבוע, פרשת ויגש³⁵, מבואר העילוי דבית-המקדש לגבי המשכן, שהמשכן היה מארזים, "קורות בתינו ארזים"³⁶, מין הצומח, ובית-המקדש, שניתוסף בו העילוי דדירת קבע (לא רק "ואהיה מתהלך באוהל"³⁷), היה מאבנים דווקא, מין הדומם – על דרך ובדוגמת העילוי דיהודה (ביטול), בחינת הדומם) לגבי יוסף (לשון תוספת וריבוי, בחינת צומח) לעתיד-לבוא, שבמקום העניין ד"ויגש אליו יהודה"³⁸, שיהודה ניגש ליוסף

השימוש²⁷, על דרך לשון המשנה²⁸ "הפוך בה והפוך בה... ובלה בה".

ונמצא, שהספר-תורה עצמו מדגיש גם את המעלה דשאר ספרים ("פירושה"), שאף שגדלה ביותר מעלת וקדושת הספר-תורה, מכל מקום, שלימות הספר-תורה – "ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם" – הוא על-ידי הלימוד בשאר הספרים דווקא, שעל-ידם יודעים "פירוש המצוות והדינים על בוריים".

ד. ויש להוסיף, שהדגשת הלימוד מתוך ספרים הנדפסים היא – לא רק בנוגע ל"פירושה" (שבהכרח ללמדו מתוך ספרים הנדפסים שבהם נכתב ה"פירוש" דתורה שבכתב), אלא גם בנוגע לתורה שבכתב עצמה:

בנוגע לחיוב דכל יחיד להשלים פרשיותו עם הציבור²⁹, שנוסף לכך ש"שומע כל התורה כולה כל שבת בציבור, חייב לקרות לעצמו בכל שבוע פרשת אותו השבוע – שניים מקרא ואחד תרגום"³⁰ – מצינו שהאריז"ל היה נוהג לקרות הפרשה (כל פסוק ב' פעמים) מתוך ספר-תורה כשר³¹. וכן מביא רבינו הזקן בשולחן-ערוך שלו³² ש"מי שהוא רגיל בפסקי טעמים בעל-פה טוב שיקרא שנים מקרא בספר-תורה כשר בכל ערב שבת וערב שבת". ואף-על-פי-כן, המנהג בפועל – "מעשה רב"³³ – גם אצל גדולי ישראל, וכן אצל

לאדה"ז ספ"ב. וש"ג).

27) ולכן, "ספרים של חבירו אסור ללמוד בהן שלא מדעתו... משום דבעל הספרים חושש שמא יקרא בהן הרבה עד שיקרעו מרוב משמושם" (שו"ע אדה"ז או"ח סי"ד ס"ג. וש"ג), וכן המוצא ספרים או שהופקדו אצלו, שצריך לגוללן כד שיכנס בהן מהאור פ"א בכל ל' יום, שאז, יש לו רשות לקרות בהם – "לא יקרא פרשה וישנה, ולא פרשה שלא למדה מעולם, מפני ששוהה הרבה ומושך אילך ואילך ומקלקל הספר" (שם) ח"מ הל' מציאה ופקדון סכ"ה. וש"ג), ורק בנוגע לתלמיד חכם יש מתירים ללמוד בהם, כי, ודאי אדעתא דהכי הפקידו אצלו (שם סכ"ו. וש"ג).

28) אבות פ"ה מכ"א.

29) ברכות ה, סע"א. רמב"ם הל' תפילה ספ"ג.

30) שו"ע ואדה"ז או"ח הל' שבת סרפ"ה.

31) שער הכוונות עניין ליל ו'. פע"ח שער הנהגת הלימוד.

ובנוגע לתרגום – "היה לו תלמיד אחד שהיה קורא לו התרגום מתוך ספר התרגום, והוא אומר אחריו" (שער הכוונות שם). אבל בפע"ח שם: "ומורי זלה"ה היה שומע".

32) שם ס"ד.

33) ראה שבת כא, א. וש"ג.

34) אף שהטעם הוא כדי שיוכלו לקרוא בעצמם גם התרגום, שנדפס בחומשים ביחד עם המקרא.

35) תו"א ריש פרשתנו. ובארוכה – תו"ח שם. ועוד.

36) שה"ש א, יז.

37) ש"ב ז, ג.

38) ריש פרשתנו.

דבר מלכות

לקבל השפעה ממנו, יתעלה יהודה להיות למעלה מיוסף, כמו שכתוב בהפטרה³⁹ "הנה אני לוקח את עץ יוסף גו' ונתתי אותם עליו (למעלה ממנו) את עץ יהודה ועשיתים לעץ אחד גו' ועבדי דוד (מיהודה דווקא) מלך

יותר ללמוד בהספרים, ניתוסף יותר בכבוד של הספרים (גם אם יבלה ויקרע הספר מרוב לימוד), ועד שעל-ידי זה ניתוסף גם בכבוד והשלמות דהספר-תורה (שחייבים לשומרה בארון הקודש וכו'), שעיקרה ותכליתה, כאמור,

הספר-תורה עצמו מדגיש את מעלת שאר ספרים, שהרי, "ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם", הוא בלימוד שאר הספרים דווקא

עליהם גו' נשיא להם לעולם"⁴⁰. והנה, אף שבית-המקדש הוצרך להיות מאבנים דווקא – מכל מקום, לא בנוהו מאבנים טובות ומרגליות, אלא מאבנים סתם, ואילו אבנים טובות ומרגליות נועדו לחושן ואפוד בבגדי כהונה דכהאי גוונא "לכבוד ולתפארת"⁴¹.

וראיה נוספת וקרובה יותר – מספר-תורה, ששומרים אותו בכבוד גדול, בארון הקודש, "לייחד לספר-תורה מקום ולכבדו ולהדרו יותר מדאי"⁴². אבל, הספר-תורה עצמו מדגיש ששלימותו על-ידי הלימוד והיגיעה כו' בשאר ספרים שמשתמשים בהם ללימוד יום-יומי, ונמצא, שנצחונם של הספרים על-פי התורה – כמפורש בהספרים עצמם – הוא (לא בכך שמכאן ולהבא ישמרו עליהם בכבוד גדול, שלא ליגע בהם וכו', על-דרך ובדוגמת השמירה על ספר-תורה בארון-הקודש כו', אלא אדרבה) שמוסיפים עוד יותר בהשימוש והלימוד בהספרים, ואדרבה – ככל שמוסיפים

ו. המורם מכל האמור בנוגע לפועל – שמכאן ולהבא צריך לבוא לידי חיזוק והוספה בלימוד התורה ביתר שאת וביתר עוז, וזהו "אבן הבוחן" לנצחונם האמיתי של הספרים, "דידן (דהספרים) נצח". ובפשטות – להוסיף בקביעות עתים לתורה,

42) רמב"ם הל' ס"ת בסופן. שו"ע יו"ד רס"ב. 43) כ"ה בכ"מ ברא"ח (סה"מ ה'ש"ת עמ' 61. ועוד). וראה תרבא"ר פי"ד ופ"א. ב"ר פ"א, ד. 44) להעיר גם מסיום וחזרתם שיעור היום ב"רמב"ם (הל' סנהדרין ספכ"ד) "אין כבוד התורה אלא לעשות על פי חוקיה ומשפטיה".

39) יחזקאל לו, יט-כה. 40) וי"ל, שבעניין זה מודגש העילוי דשבת שלאחרי חנוכה לגבי חנוכה – בדוגמת מעלה המקדש לגבי המשכן (ראה בארוכה קונטרס משיחות ש"פ ויגש תשמ"ז). 41) תצוה כח, ב"מ.

דבר מלכות

להלן באימה וביראה וברתת ובזיע, אף כאן כו", היינו, ש"עסק התורה שבכל אחד ובכל זמן (גם בזמן הגלות, גם בחושך כפול ומכופל דגלות זה האחרון) הוא דבר ה' ממש שנאמר למשה בסיני... כאלו קיבלה היום מהר סיני"⁵⁶, כמודגש בנוסח דברכת התורה שבכל יום – "נותן התורה", לשון הווה.⁵⁷

וכל זה – בנוגע לעצמו, ובנוגע לפעולה על הזולת, כלומר, לעורר רבים מישראל להוסיף בלימוד התורה, שכן, פעולת ההשפעה על הזולת, על-פי הציווי "ואהבת לרעך כמוך"⁵⁸, היא, "כלל גדול בתורה"⁵⁹, ויתירה מזה – "זו היא כל התורה כולה, ואידך פירושה הוא"⁶⁰.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת ויגש, ה' בטבת ה'תשמ"ח, 'תורת-מנחם – התוועדויות' תשמ"ח, כרך ב, עמ' 164-169)

כולל ובמיוחד – לימוד ברבים⁴⁵, "עשרה שיושבים ועוסקים בתורה"⁴⁶, מתוך "דיבוק חברים" ו"פלפול התלמידים"⁴⁷.

ולכל לראש – לימוד המביא לידי מעשה ("גדול תלמוד שמביא לידי מעשה"⁴⁸), לדעת את המעשה אשר יעשון ואלה אשר לא תעשינה, עד ללימוד ההלכות, בספר הרמב"ם, בשולחן-ערוך ונושאי כליו כו', ובפנימיות התורה, תורת החסידות, שעל-ידי זה⁴⁹ יכולים לקיים המצוות שחיובן תמיד בכל רגע, אמונת ה', יחודו, אהבתו ויראתו כו'⁵⁰, כמו שכתוב⁵¹ "דע את אלוקי אביך ועבדהו בלב שלם".

ועוד וגם זה עיקר – שהלימוד עצמו הוא באופן שחודר כל המציאות שלו, "כל עצמותי תאמרנה"⁵², "ערוכה בכל רמ"ח אברים"⁵³, מהמוח שבראש עד להעקב שברגל⁵⁴, בכל החיות וההתלהבות כו', ובלשון חז"ל⁵⁵ "מה

(52) תהילים לה, י. וראה תניא פל"ז (מו, א).
(53) עירובין נד, רע"א. הל' ת"ת לאדה"ז שם ה"ט.
(54) וכמ"ש (תולדות כו, ה) "עקב אשר שמע אברהם בקולי", כידוע הפירוש שגם ה"עקב" שברגל שמע כו' (ראה סה"מ תש"ח עמ' 254.
"התמים" חו"ע עמ' נב).
(55) ברכות כב, א. וש"נ.
(56) תו"א יתרו טז, ב.
(57) לקו"ת תזריע כג, א. ובכ"מ.
(58) קדושים יט, ג.
(59) תו"כ ופרש"י עה"פ.
(60) שבת לא, א. וראה תניא פל"ב (מא, א).

(45) "לפי שאין התורה נקנית אלא בחבורה", ולא באופן ש"יושבים בד בבד (ביחיד) ועוסקים בתורה... שמתפשטים כו'" (ברכות סג, ב. וש"נ. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"י).
(46) אבות פ"ג מ"ו.
(47) שם פ"ו מ"ו.
(48) קידושין מב, ו. וש"נ. הל' ת"ת לאדה"ז שם ה"ב-ג. – ולהעיר מדרושי פ' ויגש, שיוסף ויהודה הו"ע תלמוד ומעשה, ומעלתו של יהודה לגבי יוסף (המודגשת בהפטרה) קשורה עם העניין שלעתיד לבוא מעשה גדול.
(49) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ב.
(50) אגרת המחבר בריש ספר החינוך (בסופה).
(51) דה"א כח, ט. וראה תניא קו"א קנו, ב.

נקודת כל הנקודות

שיהיה ודוד עבדי נשיא להם לעולם, תיכף מיד ממש!

והנה הגם שכל אחד ואחד מישראל יודע שעל-ידי הירידה בגלות יהיה "ועבדי דוד נשיא להם" — מכל-מקום הרי ידוע הפתגם שרוצים שיהיה הכל במזומן, שיהיה "דאלאי גלות" ויבוא "משיח נאו", ובינתיים אין רואים זה בגלוי במזומן.

אך העניין יובן על-פי מאמר אדמו"ר הזקן הידוע (שכבר נדפס (מאמרים הקצרים עמ' תג. וש"נ)), שאפילו אם צדיק אחד עושה תשובה מיד משיח בא, והרי אדמו"ר הזקן אינו נותן בזה שום הגבלות, וכל אחד ואחד מישראל יכול להיות צדיק תיכף ומיד (איז דאס וואס משיח איז ניט געקומען, ביסטו אין דעם אליין שולדיק [=העובדה שמשיח לא בא, היא באשמתך]) ואם כן זהו עניין המעות במזומן, כפשוטו העניין. וכשאומרים שרוצים לראות המזומנים בכיס, הרי אין הכוונה שרוצים שיהיה בכיסו הלחם והמאכל שקונה על-ידי המעות (די בולקע מיט ווארמעס [לחמניה וארוחת-צהריים וכו']), אלא שיהיו מעות מזומנים שיוכל לקנות בהם דבר מאכל, ואחר-כך קונה בהם לחם ונוטל ידיו ומברך ורק אחר-כך אוכלו, ועל דרך זה הוא בענייננו, שיש בכיסו ובידו וביכולתו של כל אחד ואחד להיות צדיק ולעשות תשובה, ועל-ידי זה לקבל מיד את הגאולה, ואין צריך לזה שום עבודות, אלא הרי זה ברגעא חדא ממש... ואין צריך אלא טירחא קטנה לקחת את המזומן ולהביא על ידו את הגאולה וכו'.

וזהו תוכן נקודת כל העניינים ונקודת כל הנקודות, דנקודת כל העניינים היא שיהיה ודוד עבדי נשיא להם לעולם, ונקודת כל הנקודות היא שעניין זה יהיה בפועל ממש ובקרוב ממש, בעגלא דידן.

(מאמר ד"ה ויגש — שבת-קודש פרשת ויגש, ט' בטבת תשמ"ו, 'התוועדות' תשמ"ו, כרך ב, עמ' 254)

העולם תובע שכ"ל יהודי יעמוד במצב של גאולה

...היום צריך רק לפקוח את העיניים ואזי יראו איך שכל העולם תובע שכל יהודי כבר יעמוד במעמד ומצב של גאולה האמיתית והשלמה.

ויש לומר, שזה גופא הטעם מדוע רואים כיום שבני-ישראל יכולים לעמוד בענייני היהדות בכל התוקף וזקיפות הקומה ("בעה"ב/שקייט") גם על אומות העולם — ואין הדבר תלוי אלא ברצונם — שכן היות שעומדים תיכף לפני הגאולה, שאז יתגלה בפועל איך "ועבדי דוד נשיא להם לעולם", "וידעו הגוים כי אני ה'" — משום כך משתקף הדבר בפועל במצב דורנו, כהכנה המובילה מיד לגאולה האמיתית והשלמה על-ידי משיח צדקנו.

ולהוסיף שזה מרומז גם ב"ויגש אליו יהודה", שבד-בבד עם הסיוע של תוקף העבודה של יוסף שברורנו — כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ישנו גם ה"ויגש אליו יהודה", משיח שיבוא בקרוב ממש, "ודוד עבדי נשיא להם לעולם", המגיע בסיוע ונתינת כוח של יוסף (שברורנו), "כמוך כפרעה", (פרעה דקרושה) ד"אתפרעו ואתגליין מיניה כל נהורין".

(משיחת שבת-קודש פרשת ויגש, ז' בטבת תשנ"ב, תרגום מיספר-השיחות תשנ"ב, כרך א, עמ' 25)

הלימוד ב'כולל'

הרבי מגביל את הלימוד ביכוללי לחלק מהאברכים ולפרק זמן מסויים בלבד □ במקרים חריגים מורה הרבי לפלוני ולאלמוני להמשיך את תקופת הלימוד ביכוללי □ את ההגבלות מנמק הרבי בכך ש"בדורות האחרונים – עסקנות בשטח הרבנות ובשטח חינוך על טהרת הקודש וכיוצא בזה הוא עניין של פיקוח נפשות והצלת נפשות ממש"

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

"צריך עיון גדול מי התיר זה"

שיטתו של הרבי בעניין "כולל אברכים" נתבארה במכתב ששיגר ליהודי תושב בני-ברק, שנמנה עם חוגי הליטאים (אך כעצמו היה חתן לחסיד חב"ד). וכך כתב לו, בין השאר, הרבי בשנת תשי"ז (איגרות-קודש, כרך יד, עמ' ל):

סדר הוא בשביל יחידי סגולה, לכאלו שמוכרחת הישיבה בכלל בכדי לפעול אחר-כך כדבעי להצלת בני ישראל, אבל אין זה דרך לרבים... ובנוגע ליחידי סגולה ולמוכשרים מסוג האמור – הרי גם בתוככי אני"ש נהוג הדבר ומשנים קדמוניות לעסוק בתורה גם לאחרי החתונה, עסק באופן דתורתו אומנותו. אבל לא לעשות מזה שיטה לרבים מיוסדת על הנהגה הנ"ל דאני את נפשי הצלתי.

הרבי מוסיף ומפרש:

בדורות האחרונים – עסקנות בשטח הרבנות ובשטח חינוך על טהרת הקודש וכיוצא-בזה הוא עניין של פיקוח נפשות והצלת נפשות ממש. ולהושיב עשירות אברכים המוכשרים לזה שיעסקו כל היום בלימוד התורה – בה בשעה שמאות ואלפים צועקים לעזרה... מטביעה במים הזדוניים השוטפים ברחובות... צריך-עיון-גדול מי התיר זה.

נפתח בביטוי אחד מני רבים, של הרבי, על מוסד ה'כולל' (מתוך שיחת שבת-קודש פרשת עקב כ' במנחה-אב תש"מ, סעיף פא, שיחות-קודש תש"מ כרך ג, עמ' 884):

השם 'כולל' הוענק למקום שנוסד על-מנת שאברכים שזה עתה הקימו בית בישראל ימשיכו בלימוד התורה, ללא כל הפסק מהזמן שלפני-כן, בשהותם בין כותלי הישיבה בתור בחורי-ישיבה!

הרי השם "כולל" (כפי שדובר פעם) הינו בעל הדגשה יתירה על המילה "כלל" – התואר כלל משמעותו כלל בפני-עצמו, אך אינו כולל אחרים. אך "כולל" משמעותו שהוא סוחף גם אחרים כו' .

מתוך מנוחת הנפש

בהודמנות אחרת (פורים תשל"ט) אמר הרבי:

נהוג ומכמה טעמים, עד אשר הדבר הוא בבחינת "מנהג ישראל תורה היא", שהיושבים בכולל – מקבלים תמורת הלימוד מה שמסיר מהם את טירדות הפרנסה. זאת אומרת, במילים אחרות, מעניקים לאנשי הכולל כדי צורכם, או על-כל-פנים חלק מפרנסתם, כדי שתהיה להם מנוחת-הנפש, כך שיוכלו ללמוד תורה בהתמדה ושקידה ומתוך חיות, כולל כל העניינים המוסיפים עוד יותר בהצלחת הלימוד, והלימוד הינו כדבעי בתכלית.

ניצוצי רבי

לעמוד על המשמר – שה'כוללים' אכן ממלאים את תפקידם, כשהלומדים בהם עסוקים בלטה בתורה; ד) הרבי ביקש דיווחים והעיר הערות.

חתימת המשגיח

על גודל החשיבות שייחס הרבי לדוחות של ה'כולל', ניתן לראות בהערה שהעיר הרבי, ושנמסרה בשיחה טלפונית של הרב חזקוני עם הרב וולף (לפי מכתבו של האחרון מכ"ה במרחשוון תשל"ג [ימי תמימים – תדפיס עמ' 30]: "בהמשך לשיחה הטלפונית מאתמול –

אישור מיוחד

ואכן, הרבי עצמו ייסד 'כוללים', אך בדרך-כלל התנה זאת בעובדה שהשיבה ב'כולל' תהיה למשך שנתיים בלבד.

ברוחות ששיגר הרה"ה הרב אפרים וולף ז"ל לרבי (שתחת הנהלתו היו ה'כוללים' בכפר-חב"ד ובנחלת-הר-חב"ד), וכן ברישומי השיחות הטלפוניות שלו עם מזכירות הרבי, אנו מוצאים הרבה אזכורים, שמהם ניתן ללמוד כי: א) כל אברך שנתקבל ל'כולל' היה צריך לקבל אישור מהרבי; ב) במיוחד לגבי תקופה שעלתה על שנתיים; ג) הרבי תבע כל העת

פ ת ח ד ב ר

כ"ה.

עפ"י הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א הננו מוציאים לאור לקובץ "דברי תורה" חלק ה' מאת חברי הכולל שע"ז מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א.

הקובץ כולל ספרונים והידושי תורה בסוגיות וענינים שונים בש"ס ופוסקים ורובם בחלכות תלמוד תורה לאדמו"ר שליט"א עמה – בהתאם להוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתאמה עם ש"ס ת"א קהל ה'אגודת קהילות ישראל' וקבוצת חסידי אגודת ישראל וקבוצת חסידי אגודת ישראל וקבוצת חסידי אגודת ישראל.

החברים המזכירים ע"י קבוצת חסידי אגודת ישראל וקבוצת חסידי אגודת ישראל וקבוצת חסידי אגודת ישראל.

קבוצת חסידי אגודת ישראל וקבוצת חסידי אגודת ישראל וקבוצת חסידי אגודת ישראל.

החברים המזכירים בחלכות תלמוד תורה לאדמו"ר שליט"א עמה – בהתאם להוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתאמה עם ש"ס ת"א קהל ה'אגודת קהילות ישראל' וקבוצת חסידי אגודת ישראל וקבוצת חסידי אגודת ישראל.

כאמור בעת דבר לקובץ "דברי תורה" חלק א-ד – בקשתנו שותפה לפני המעייין שבאס יח"ל דבר להעיר ולהאיר, שימציא לנו הערותיו מפי כתבו, להגדיל תורה ולהאדירה.

בחור הקדמה לקובץ כותבת בזה שיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א * – להל' ת"ת

פ"א ה"י שתוכנן דין נשים בת"ת וברכת"ת.

ה מ ע ר כ ת

ה' השל"ה, ברוקלין, נ.י.

כ"ה שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

א. הו"ל גם בלקו"ש לפ' עקב וס' האזינו ה' השל"ה י"ה.

'פתח דבר' לקובץ 'דברי תורה' מאת חברי הכולל שליד מזכירות הרבי (משנת תשל"ה), עם הגהות הרבי ועם קביעת התאריך – ג' תמוז – בכתב-יד-קודש

ניצוצי רבי

"כ"ג באייר תשל"ב: ר' דן-יואל ליווי כותב לנו שיש לו הוראה מכ"ק אדמו"ר שליט"א שיוכל להמשיך עוד חצי שנה אחר גמר השנתיים ללימודיו ב'כולל'".

"נבקש מכ"ק להודיענו"

בכ"ט בטבת תשל"א כותב הרב וולף למזכיר, הרב חודקוב ז"ל:
"בא אלינו ר'... ומספר כי בעת שהיה בחודש תשרי אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר בקשר לחתנו, האברך ר'... וכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר כי דבר נכון הוא שיגור בנחלת-הר-חב"ד ושיילמוד ב'כולל' האברכים, ובקשר לזה שאל אם יש אפשרות לקבל מענה בכתב – מאחר ויודע כי אנו מבקשים מהמועמדים ל'כולל' מה היה מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א אליהם – וקיבל המענה כי המזכירות תשלח מכתב. "בקשר לזה מבקש מאיתנו שנקבל את חתנו שי' ל'כולל' האברכים, לכן נבקש מכ"ק להודיענו אם אמנם כדבריו הרבר".

"ויכול עוד לשגשג"

"י"א בשבט תשל"א: האברך שלמה פליישמן הראה מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א להודעתו שגר בנחלת-הר-חב"ד ולומד ב'כולל'. אנו חושבים לקבלו רשמית ל'כולל' האברכים. "י"ג בשבט תשל"א: נתקבל המענה על-דבר האברך ר' שלמה פליישמן.

"תמוז תשל"ב: היה אצלנו... שלדבריו אינו מקבל מענה מכ"ק אדמו"ר שליט"א לבקשתו להתקבל ל'כולל'. רא"צ [=ראש ה'כולל', הרב אברהם-צבי] שי' הכהן אומר עליו שניחן באורות וכלים ויכול עוד לשגשג.

"י"ז באדר תשל"א: האברך דוב אלרואי (ו"ל) מסר לנו כי כ"ק אד"ש אמר לו ביחידות שילמד ב'כולל' בכפר-חב"ד, ולכן מבקש להתקבל ל'כולל' בכפר-חב"ד.

"ד' בניסן תשל"א: האברך ר' שלום-דוב כהן הראה לנו שקיבל מענה כ"ק אד"ש בקשר

ברו"ח של ה'כולל' אין חתימות משגיח".

ראויים לשמש רבנים

מכיוון שהרבי קבע שזמן הלימוד ב'כולל' הוא שנתיים – דרש כל שינוי הסכמה של הרבי.

במכתב לרבי מיום י"ז באדר תשל"א כותבים מנהלי ישיבת תומכי-תמימים באה"ק ת"ו: "בשבוע שעבר ביום ג' בערב התקיימה אסיפת הנהלת הישיבה. חברי הנהלה הציעו בקשר לכמה אברכים אשר ראויים להיות רבנים לעתיד (כגון... וכדומה) אולי יש מקום להחזיקם ב'כולל'... עוד איזה תקופה עד אשר ימצאו מקום הראוי להסדרותם".

אינו שר העבודה...

בחודש כסלו תשל"א שהה הרה"ח הר"א וולף בחצר הרבי. קודם חזרתו ארצה זכה להיכנס ל'יחידות', שבמהלכה שמע מהרבי את הדברים הבאים (שלאחר מכן נכתבו על-ידו ונשלחו אל הרבי – ט' בטבת תשל"א):

"בקשר לקבלת הנשיאות [=שהרבי יואיל לקבל על עצמו את הנשיאות של ה'כולל'] ב'כולל' בנחלת-הר-חב"ד, [=כנראה] שהאברכים רואים בדבר כעין לשכת-עבודה, וכ"ק אד"ש אמר כי אינו שר העבודה.

"בקשר ל'כולל' בכפר-חב"ד, לקחת אברכים שהוריהם גרים בכפר-חב"ד עד למספר של למעלה ממניין".

"כ"ח בטבת תשל"א: בקשר ל'כולל' בכפר-חב"ד, הסכמנו לקבל לכולל את הת' לפקיבקר, חתנו של ר"י פלס, וכן את הת' גרשון קוק.

"ג' בטבת תשל"א: קיבלנו מכתב מר' בערל בוימגארטן שבו כותב כי קיבל הסכמת כ"ק אד"ש לנסיעתו של האברך מרדכי שרוגו לאה"ק ללמוד ב'כולל' בנחלת-הר-חב"ד. כמו כן התחתן האברך... אשר גר בנחלת-הר-חב"ד ובינתיים ממתין לקבל מענה כ"ק אד"ש על-דבר לימודיו ב'כולל' האברכים.

ניצוצי רבי

"מוצא דרך להשלים את הפרש"

בט"ו בתמוז תשכ"ג התקיימה חתונת בני הזוג הרב שמואל לו ורעייתו, בת הרה"ח ר' זלמן יפה. הרבי עצמו ערך את הקידושין. בתקופה שלאחר החתונה, כאשר החתן החל ללמוד ב'כולל' האברכים שליך 770, התנהלה התכתבות בין הרבי ובין המחותנים בנושא הסדרות בני הזוג.

באחד המכתבים (ט"ו במרחשוון תשכ"ה – פורסם ב'כפר חב"ד' גיליון 940, עמ' 22), כותב הרבי:

ביחס לבתך ולחתנך, הרב לו ורעייתו, הם בטח כתבו לך אודות הסיפורים, בהתאם להצעתם, דהיינו הרצון ששמואל ילמד ב'כולל'. ייתן השם יתברך שהכל יהיה מתוך שמחה וטוב לבב, לא רק עד כמה שזה קשור בהם, אלא גם בכל הקשור לך ולמרת יפה. ואחרי הכל, יש לך, ברוך השם, סיבות רבות להיות ברוח של שמחה וטוב לבב.

אחר-כך ממשיך הרבי וכותב:

הבא להלן לא נידון, ואפילו לא הוזכר, עלידי בתך וחתנך, אבל אני מעלה כאן את העניין בקשר לכך שאתה מזכיר את הכובד של הנטל הפיננסי שהיה לך בעבר כשתמכת בהם. אני מציע שאתה תכתוב לי (מבלי לערב אותם בעניין) את הסכום שנראה לך שקל לך לשלוח להם עבור התמיכה בהם בעתיד, ואז הייתי מוצא דרך להשלים את הפרש. אני מדגיש את העובדה שאני לא רוצה שהם יהיו מעורבים בזה, כך שחתנך יוכל להקדיש את עצמו

ל'כולל' האברכים "כהוראת הנהלת ה'כולל'". לפי זה כנראה שנקבלו אי"ה ל'כולל'.

"סיוון תשל"א: ר' שמואל אזימוב כותב לנו בקשר לאברך בשם דניאל עמרם שיש לו הסכמת כ"ק אד"ש ללמוד ב'כולל'. כן קיבלנו מכתב מהרב [=אייזיק] שווי בקשר לאברך ש. ברור שילמוד ב'כולל'".

"נא להודיענו חשאת"

להלן מכתב סודי שקיבל הרב וולף (בא' דר"ח אדר תשל"א) ממזכירות כ"ק אדמו"ר: "שלום וברכה!

"בשלהי קיץ העבר נתקבל לכ"ק אדמו"ר שליט"א מכתב חתום בידי תלמידי ה'כולל' שבאה"ק ת"ו, ובו מודיעים כי "בהתאם למכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להנהלת ה'כולל', ובעקבותיו, קיבלנו על עצמנו בלי-גדר לשמור על סדרי הלימוד ב'כולל', וכן לפעול בנחלת-הר-חב"ד ובסביבתה מתאים לרצון כ"ק אדמו"ר שליט"א".

"בהתאם עם הנ"ל, נא להודיענו חשאת מהנעשה בפועל ממש למילוי הנ"ל.

"בברכת כט"ס,

"הרב ח.מ.א. חקוב

"נ.ב. כנהוג אצלנו במכתבים סודיים כנ"ל, נא להחזיר לנו המכתב הזה תיכף לאחר שיקראו בו".

| | | |
|---|--|--|
| M. SCHNEERSON | | No. _____ |
| DAY TO THE ORDER OF Colel Vocational Seminar of Crown Heights | | May 11 1976 $\frac{1.32}{210}$ |
| One Hundred and Two and 00/100 | | \$ 102. ⁰⁰ / ₁₀₀ |
| National Bank of North America | | DOLLARS |

המחאה מי"א באייר תשל"ו (11 במאי 1976) עם ציון הסכום והחתימה בכתב-יד - קודש של הרבי - ל'כולל' האברכים שליך המזכירות

ניצוצי רבי

ללימודיו מתוך מנוחת נפש מוחלטת, וגם לבתך לא תהיה שום דאגה.

הרבי השלים מחצית

גם המזכיר הרה"ח הרב קליין שיחי' סיפר בשעתו, כי אחרי חתונתו הורה לו הרבי ב'יחידות' לשוחח עם חמיו, הרה"ח ר' מרדכי שוסטרמן (ז"ל) בעניין – "וכמה שייתן הוא – אשלים כנגדו את המחצית השנייה". הלה ישב אפוא ולמד הלכות מקוואות עם הרה"ג ר' בעריש שפירא (בנו של הרה"צ מנארול שליט"א).

בנוגע ללימודים ביכוללי – לפחות שנתיים. (הכוונה הייתה, כמובן, ליכוללי האברכים שליד מזכירות הרבי בניו-יורק).

ב'יחידות' אחרת (בסוף שנת תשל"ב או בתחילת שנת תשל"ג) שמע הרב קפלן מהרבי הבהרה נוספת:
אודות להישאר ביכוללי או הצעות [=לשליחות] – הואיל וזהו בהסכמת שניכם, כדאי שתישאר ביכוללי עוד חצי שנה [=בנוסף על השנתיים שכבר דובר עליהן], היינו שלא לגמור בטבת כי-אם בקיץ, באמצע הקיץ.

היתר מיוחד לחצי שנה נוספת

בח' בטבת תשל"א נישא הרה"ח הרב אריה-

מינוי ל"התקשרות"

**ניתן לקבל את גיליון "התקשרות"
ישירות הביתה באמצעות הדואר.**

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

פרשת ויגש

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני... ואל יחד אפך בעבדך (מד,יח)

כשניגש יהודה אל יוסף היה מוכן למלחמה, כנאמר במדרש (רבה) כאן – "ר' יהודה אומר הגשה למלחמה, כמה דאת אמר ויגש יואב והעם אשר עמו למלחמה".

יהודה היה מוכן לסכן את עצמו במלחמה כדי להציל ילד יהודי אחד, אשר הוא היה האחראי לשלומו – "כי עבדך ערב את הנער" (פסוק לב).

ללמדך: הורים, שהם האחראים לחינוכו של כל אחד ואחד מילדיהם, חייבים למסור את נפשם בעבור ילדיהם, כדי שהם יקבלו חינוך יהודי טהור.

(ליקוטי־שיחות כרך א פרשת ויגש עמ' 94-95)

* * *

"ויגש אליו יהודה" – כשיהודי ניגש אל "יוסף הצדיק" שבדורו לקבל ברכתו, "ויאמר בי אדוני" – תחילה הוא מבקש שתיכנס בו השפעתו הרוחנית של הצדיק, דבר המביא לידי קירוב וייחוד מסויים בינו לבין הצדיק. רק לאחר מכן,

"ידבר נא עבדך דבר" – הוא מבקש ברכה לעצמו בענייניו הפרטיים. אולם גם לאחר התקרבות זו עדיין הוא מרגיש את מיעוט ערכו לגבי הצדיק. לכן הוא ממשיך,

"ואל יחד אפך בעבדך" – על שהוא מכובד ומנו של הצדיק ומטרידו בענייניו הפרטיים שהם בבחינת חסרי ערך לגבי הצדיק,

"כי כמוך כפרעה" – "פרעה" רומז למידת מלכותו יתברך (ראה זח"ב לד), וצדיקים דומים לבוראם; כשם שהקב"ה הוא תכלית הטוב והחסד והוא סובל כל בריותיו, כן גם הצדיק.

(מהתוועדות כ"ק אדמו"ר, פרשת ויגש תשי"א)

ויפול על צוארי בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה על צוארו (מה,יד)

ויפול על צוארי בנימין אחיו ויבך: על שני מקדשות שעתידין להיות בחלקו של בנימין וסופן ליחרב. ובנימין בכה על צוארו: על משכן שילה שעתידי להיות בחלקו של יוסף וסופו ליחרב (רש"י)

מדוע בכה יוסף על חורבן המקדשות שבחלקו של בנימין, ובנימין בכה על חורבן המשכן שבחלקו של יוסף, ולמה לא בכו כל אחד על חורבן המקדש שבחלק שלו?

אלא: כשרואה אדם ש"המקדש" הרוחני של חברו "חרב" – עליו לעשות כל שביכולתו כדי לעזור לחברו לתקן את הדבר. אך אם השתדלותו אינה נושאת פרי, עליו להצטער על מצבו הירוד של חברו ולהזיל על כך דמעה.

אולם, כאשר ה"מקדש" שלו חרב, אסור לו להסתפק באנחה ובבכייה, אלא עליו לעשות ולפעול במלוא המרץ לבנותו מחדש.

(ליקוטי־שיחות כרך י עמ' 148-150)

ממעייני החסידות

וינשק לכל אחיו ויבך עליהם ואחרי כן דברו אחיו אתו (מה,טו)

בוזרה (על הפסוק) נאמר, שנצנצה ביוסף רוח־הקודש והוא בכה על גלות עשרת השבטים (זהו ש"עלהם" חסר י' כתיב, לרמז על גלות עשרת השבטים), אך אחיו לא בכו, כי לא זכו להשראת רוח־הקודש.

אמנם השכינה היתה צריכה לשרות על האחים, אך היא לא שרתה מפני שמכרו את יוסף ועל־די כך גרמו שנסתלקה שכינה מיעקב אביהם (ראה פרש"י בפסוק כז); לכן נענשו, מידה כנגד מידה ולא שרתה עליהם רוח־הקודש גם כשכבר נתוודע אליהם יוסף.

(ליקוטי לוי־יצחק כרך א' עמ' קצה־קצו)

עשרה חמרים נושאים מטוב מצרים ועשר אתונות נושאות בר ולחם ומזון לאביו לדרך (מה,כג)

מטוב מצרים: מצינו בגמרא ששלח לו יין ישן, שדעת זקנים נוחה הימנו... (דש"י)

מנין ששלח לו יין?

"חמר" פירושו יין, כדכתיב (דברים לב), "ודם ענב תשתה חמר", ותירגם התלמוד הירושלמי – "מן הדא יהוון שתיין כוס דחמר". וכן נאמר (תהילים עה), "ויין חמר מלא מסך", ופרש"י – "יין חזק". ובלשון הגמרא – "חמרא" הוא גם חמור וגם יין.

וכיוון ש"חמרים" כאן חסר כתיב (בלי "ו"), רומז לנו הכתוב ששלח (נוסף לחמורים) גם יין ישן הנקרא "חמר".

(אור־התורה בראשית כרך ה עמ' 1976)

* * *

מצרים נמשלה לחמור, ככתוב (יחזקאל כג) "אשר בשר חמורים בשרם", וישראל נמשלו לגפן, ככתוב (תהילים פ) "גפן ממצרים תסיע". בזה ששלח יוסף חמורים טעונים יין הוא רמז לאביו שמצרים בטלים לישראל, ויכולו "לבררם", ככתוב (שמות יב) "וינצלו את מצרים".

(אור־התורה כרך ה עמ' 1976)

* * *

המפרשים כתבו, שהיין ששלח יוסף לאביו רומז ל"יינה של תורה", שזכו לה ישראל על ידי גלות מצרים.

לפי זה יש להוסיף, שהחמורים אשר נשאו את היין רומזים שאדם חייב לקבל על עצמו עול תורה כחמור למשא, כנאמר (בראשית מט), "יששכר חמור גרם", ופירש רש"י, "סובל עול תורה כחמור חזק שמטעינין אותו משא כבד".

זהו מה שנאמר (שם), "אוסרי לגפן עירה" – כדי לזכות ל"יינה של תורה" צריך אדם להיות כחמור למשא.

(אור־התורה כרך ה' דף תקפ"ט)

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת-קודש פרשת ויגש

ז' בטבת

שיוכל לאכול או לשתות. ואם רגיל לשתות בקומו, אין צריך להתנות לשתיה¹.

עלות-השחר באזור המרכז לדעה המקדימה: 4:28.

קטנים שיש בהם דעת להתאבל על ירושלים, מאכילים אותם מאכלים פשוטים, ולא יאכלו מעדנים².

שחרית: הציבור אומר 'עננו' רק במנחה, אבל הש"ץ אומר 'עננו' גם בשחרית (בחזרת הש"ץ) בכרכה בפני עצמה בין ברכת 'גואל ישראל' לברכת 'פאנו', "אם יש בבית-הכנסת אף רק שלושה מתענים"³. ואם אין, אומר ב'שומע תפילה'⁴. מ"חות⁵.

שחרית. קריאת התורה: לשלישי, מסיימים: "ותחי רוח יעקב אביהם" (מה,כז)¹, לרביעי: "איתו מצרימה" (מו,ז), לחמישי: "הבאה מצרימה, שבעים" (מו,כז)².

יום שלישי

עשרה בטבת

תענית ציבור³.

מי שלא ישן, מותר לו לאכול עד שיעלה עמוד השחר⁴. השוכב לישון וברעתו להשכים לאכול או לשתות, יתנה בפירוש לפני השינה

לכוון דעתו בתפילה וכיוצא בזה.
6) ראה משניב סיי תקיין ס"ק ה, כף-החיים שם ס"ק ט ונטעי-גבריאל בין-המצרים פ"ו ע"מ סח, ושי"י.
7) ספר-המנהגים ע"מ 45, ושי"י לפסקי דינים לאדמו"ר הצמח-צדק או"ח ס"י תקס"ו ולשוית שלו שער המילואים ס"ח. בשו"ת שם דן לומר עננו אף בלא "שבעה שאכלו פחות מכשיעור" האמורים שם, ובפסקי-דינים (שכתב אח"כ) הורה כן למעשה, ואף באג"ק כ"ק אדמו"ר חט"ז ע"מ שיג ובהגהותיו ללוח כולל-חב"ד תשט"ו (ראה לוח זה ביום תענית אסתר) מעתיק הרבי רק "גי מתענים" ללא איזכור ה"שבעה שאכלו" כלל [וכן הורה בעל תה"ד – הובא בסי לקט-יושר] (וראה 'התקשרות' גיליון לג ע"מ 18).
8) משנה-ברורה ס"י תקס"ו ס"ק יג.
9) סידור תהילת ה' ע"מ 356. הסילחות' שם (צילום מסידור יתורה אור') מיועדות במקורן לאמירה לפני התפילה, ולכן מתחילות ביסלח לנו, יאל אך אפיס' (וראה התיקון בסידורים אלו ע"מ 344 על הנדפס בסי' תו"א בעבר, עד כולל מהדורת תשמ"ז ע"מ 372). אולם לפי מנהגנו הן נאמרות בתוך סדר התפילה, אחרי תחנון, ובהשמטות המתחייבות כמבואר בסי' המנהגים ע"מ 52. וראה סידור תהילת ה' שיצא-לאור לאחרונה באה"ק.
אם חלה ברית-מילה היום, כשהמילה בשחרית במניין זה,

1) 'התועודיות' תשמ"ז ח"ג ע"מ 175 (בלתי מוגה).
2) כך קרא הבעל-קורא אצל הרבי, הרה"ח ר' מרדכי שוסטערמאן ע"ה, כנדפס בחומש 'תורה תמימה' (ההפסקים וכד' הנדפסים שם הם כמנהג ישראל ברוסיה בשעתו. בחומש זה השתמש הרבי לשמיעת קריאת וקריאת ההפטרות), וכ"ה בחומשים הרגילים ובסי' חת"ת.
3) יום זה הוא התחלת המצור על ירושלים, שהוא המקור לכל הצרות והגלות, ולכן ישנה בו חומרא לגבי שאר הצומות (ראה ליקוטי-שיחות כרך כה ע"מ 267. כרך ט"ו ע"מ 420 הערה 78 ושי"י). ומידה טובה מרובה, שכן הוא גם בנוגע לחלק הטוב ד"אתהפכא שוכא לנהורא" דיום זה, הן העניין המשותף בכל הצומות, והן העניין הטוב שבמאורע הפרטי דעשרה בטבת, 'סמך' מלשון 'סומך נופלים', שמודגשים בעשרה בטבת יותר מאשר בשאר הצומות – ליקוטי-שיחות כרך כה ע"מ 464.
4) סידור אדמו"ר סדר ספירת העומרי (שהצום מתחיל בעלות השחר). וראה הנסמן בהתקשרות, גיליון רפב ע"מ 18 הע' 4.
5) שו"ע ס"י תקס"ד ונו"כ. בכף-החיים שם ס"ק ז אוסר זאת משום אכילה לפני עלות השחר, אבל באג"ק כ"ק אדמו"ר ח"ג ע"מ עה איתא, שגם לפי האוסרים זאת בכלל על"פי הזהר, מותר לכל הדעות באם עושה זאת לרפואה,

לוח השבוע

משיח צדקך / א-ל רחום שמך / עננו ה' עננו /
מי שענה לאברהם / רחמנא דעני¹⁷ / 'אבינו
מלכנו' הארוך¹⁸, ובו: 'ברך עלינו שנה טובה';
'זכרנו ל...' [ולא 'זכרנו בספר'¹⁹] / ואנחנו לא
נדע / חצי קדיש.

קריאת התורה:
קוראים 'יחל' בשחרית ובמנחה גם אם יש
רק שלושה מתענים²⁰.
מי שאינו מתענה, לא יקראוהו לעלות
לתורה²¹. קראו לתורה מי שאינו מתענה, וצר לו
להודיע מפני חילול השם – יעלה²².

אומרים אותן בעמידה¹⁰, ובמיוחד: אשמנו,
י"ג מידות, שמע קולנו, וכן אבינו מלכנו.
מנהגנו לאומרן אחרי שמונה-עשרה, בסדר
דלהלן¹¹:

אשמנו / א-ל ארך אפים / נפילת אפים / כי
עם ה' / כרחם / אלוקינו ואלוקי אבותינו,
אזכרה / א-ל מלך¹² / אלקים באו גויים / כרחם
/ אלוקינו ואלוקי אבותינו, אבן הראשה / א-ל
מלך / אבותי כי בטח¹³ / א-ל מלך / זכור
רחמי¹⁴ / זכור לנו ברית אבות / זכור לנו ברית
ראשונים / שמע קולנו¹⁵ / הרשענו ופשענו¹⁶ /

4 בילקוט טעמים ומקורותי הני"ל, אך בוידיאו מעשרה
בטבת תשס"ט ברור שהרבי חזר אל כל החרוז הראשון בין
בית לבית.
14) סידור תהילת ה' עמי³⁴⁷. וצ"ל בו "פקדנו בישועתך"
בלא ו, כבפסוק, וכן נדפס ביסליחות – מנהג חב"ד.
15) פתחים הארון ואומרים פסוק אחר פסוק, חזן וקהל,
עד הפסוק יאל תעזבוני ולא עד בכלל. אחרי 'אתה תענה, ה'
אלוקינו" סוגרים הארון.
16) מדלגים "אוי"א... אשמנו... סרנו... " כיוון שכבר אמרו
זאת בנוסח התפילה.
17) במניין של הרבי נהגו תמיד לנגן תפילה זו בסיום
הסליחות (ספר-הניגונים, ניגון רמז).
18) כולו יחדיו ש"ץ וקהל מתחילה ועד סוף. במניין של
הרבי נהגו תמיד לנגן: "אבינו מלכנו, אין לנו מלך אלא
אתה" (ספר-הניגונים, ניגון ו).
בסידורי תורה-אור ותהילת ה', ובשנים האחרונות גם
במחזור השלם, נדפס: זכיות ה' בשבא וה' כי בשורוק,
וכי"ה בלוח התיקון לסידור תו"א, נ"י. תש"א. ואילו במחזור
השלם מהשנים תשל"ג-ה' זכיות ה' בקמץ וה' כי בחיריק.
וראה סידור 'עבודת ישראל' עמי¹¹⁰, ערוך השלם ערך זך
א' בסופו, ועוד.
19) ספר-המנהגים עמי⁴⁵. וראה אגיק כ"ק אדמו"ר ח"ב
עמי קסג. קובץ 'יגדיל תורה' ברוקלין, גליון נח עמי קלו.
20) ספר-המנהגים שם. וש"י.
21) שו"ע ס"י תקס"ו ס"ו בשם יש מי שאומר, והובא
למעשה בשו"ת צמח-צדק (שער המילואים ח"א סי' י,
ובמהדורת תשנ"ד או"ח סי' ק). במשניב ס"ק כ הביא
מסידור דרך-החיים דה"ה למי שאין בדעתו להשלים
התענית, ויש מקילין בזה (שערי-אפרים ש"א סי"ט רק
במקום צורך גדול, ובשו"ת שואל-ומשיב תנינא ח"ב סי' נח
ושו"ת אפרקסתא דעניא סי' עז מקילין בכלל, ולכאורה כן
משמע משו"ת הצמח-צדק הני"ל המביא לצירוף גם "ז'
שאכלו פחות מכשיעור" שהרי מדובר שאח"כ יאכלו כרגיל).
22) לוח כולל-חב"ד בצום גדליה, ממשנה-ברורה סי' תקס"ו

ואף בחתן בז' ימי המשתה (ואף ביום חופתו) אף שאין
אומרים תחנון, אומרים סליחות ויודיו כרגיל. וי"א שהחתן
ובעל הברית עצמם לא יאמרו סליחות (ראה השלמה לשו"ע
אדמו"ר סי' קלא סי"ג, נדפסה בסוף ח"א עמי³⁵⁷). אמנם
היתה בזה הוראה כדלהלן:
ימי הסליחות של שנת תשי"ד היו בתוך שבעת ימי
המשתה שלי. במוצ"ש סליחות, לפני אמירת הסליחות
אמר לי כ"ק אדמו"ר: כל הסליחות תאמר בביהכ"ס ביחד
עם הציבור, אבל כשנגיע לתחנון [כנראה הכוונה ל"ויאמר
דוד... יבושו רגעי"] אז תצא מבית הכנסת בכדי לאפשר
לציבור לומר תחנון, ואתה לא תאמר, וכשיגמרו התחנון
תוכל לחזור לביהכ"ס ולהמשיך אמירת הסליחות עם
הקהל. וכן נהגו אח"כ כל השנים... (הרה"ח רי"ל שי'
גרונר). ולכאורה ה"ה לסליחות דת"צ, אלא שכאן אין
'תחנון ואי"צ לצאת, והי"ה לבעל ברית.
לענין 'אבינו מלכנו, חידש הרבי שאמירתו תלויה בתחנון
('אוצר מנהגי חב"ד' אולת-תשרי עמי' ל, משיחת ו' תשרי
תש"ה). וכן נדפס בסידורי תהילת ה' משנת תש"ח ואילך
בשולח-הגיליון לפני 'למנצח יענך'. וצ"ע שבישיות-קודש
תש"מ ח"א עמי⁸⁶⁵ מסופר, שבצום גדליה תשי"מ ה' חתן
במניין של הרבי ולכן לא אמרו סליחות, וכשעמדו לומר
קדיש אחר שמו"ע הורה הרבי לומר 'אבינו מלכנו', עי"ש.
ראה גם 'אוצר' שם עמי קס ס"ט. 'התקשרות' גיליון שלא
עמי¹⁸.
10) מובא מס' קיצור שלי"ה.
11) עי"פ לוח כולל-חב"ד, ספר-המנהגים עמי⁵³, וילקוט
טעמים ומקורותי מ"ק אדמו"ר נשיא דורנו הנדפס בסוף
סדר הסליחות על"פי מנהג חב"ד.
12) וצ"ל בו "כהודעת", כנדפס בכל מקום במחזור השלם
וביסליחות – מנהג חב"ד, ולא "נמו שהודעת" כנדפס
בסידור תהילת ה' עמי³⁴⁴.
13) פיוט מסוג 'פזמון'. בסוף 'פזמון' 'ברובם המכריע של
סליחות הנדפסות – חוזרים חלק מחרוזת הראשון בין חרוז
לחברו' ובסוף הפיוט חוזרים אל כל החרוז הראשון (הערה

לוח השבוע

אנא בכוח, אשרי, חצי קדיש, קריאת 'ויחל' כבשחרית לשלושה עולים, והשלישי הוא המפטיר, ואין אומרים לאחריה חצי קדיש. מפטירים "דרשו ה' בהמצאו" (ישעיהו נה, ו – נו, ח), ומברך אחר-כך שלוש ברכות עד 'מגן דוד'. יהללו, חצי קדיש, תפילת שמונה-עשרה²⁹.

במנחה אומר גם היחיד 'עננו' בשומע תפילה, ללא חתימה, ומסיים "כי אתה שומע". אם שכח (וכבר אמר שם ה' דסיום הברכה), אומרו בלא חתימה אחרי 'אלוקי נצור', קודם 'יהיו לרצון' האחרון. הש"ץ אומרו כבשחרית בין 'גואל ישראל' ל'רפאנו'.

הנוהגים נשיאת-כפיים בכל יום, נושאים כפיהם גם בתפילה זו³⁰, רק באם התפילה היא לאחר פלג המנחה (כאזור המרכז: 15:50). וכשאינו נושאים כפיים, אומר הש"ץ ברכת כוהנים.

תחנון, 'אבינו מלכנו', קדיש תתקבל, עלינו,

את הפסוקים: "שוב מחרון אפך...", "ה' ה' אל-רחום... ונקה", "סלחת לעווננו" – אומר הציבור בקול רם ורק אחר שסיימו, אומר הקורא בתורה²³. הרבי, כשעלה לתורה, התחיל לאומרו יחד עם הציבור²⁴.

בקריאת הפסוק "ויקרא בשם ה'", יש להפסיק מעט בין 'בשם' ל'ה'" כי בפסוק מופיע תחת המלה "בשם" טעם מפסיק, הטעם 'טיפחא'²⁵.

שיעורי תורה: לכאורה יש מקום (לנוהגים בכיו"ב) ללמוד היום מעניינא דיומא בתנ"ך (מלכים-ב, כה, א-ג. ירמיה לט, א. נב, ד-ה. יחזקאל כד)²⁶.

צדקה: בימי התעניות נוהגים לתת לצדקה לפני תפילת מנחה 'אגרא דתעניתא', ויש נותנים לפי עלות הסעודות שהיו אוכלים היום²⁷.

תפילת מנחה:

"בשעה מאוחרת"²⁸. סדרה: וידבר וקטורת,

הסעודות לצדקה, כדי שמה שאינו אוכל ושותה באותו יום אכן יעלה לקדושה ממש – 'שערי המועדים' אדר, עמ' קמה.

28) ספר-המנהגים עמ' 48 ובהערה (מליקוטי-דיבורים כרך א עמ' 216. ושם: "לא אחרי השקיעה, אלא בשעות המאוחרות, למשל בשעה 8 בשבעה-עשר בתמוז ובשעה 7 בתשעה באב" והוא לערך עד כחצי שעה לפני השקיעה שם). וזאת ע"פ הגמ' (תענית כו, סעי"ב. הובאה להלכה בשו"ע אדמוה"י ס"י קכט ס"א), שבתעניות "שאינו בהן נעילה" נוהגים להתפלל מנחה רק "סמוך לשקיעת החמה".

29) לוח כולל-חב"ד. 30) שם (שלא כמנהג חסידי פולין וכו' בארה"ק כיום שאינם ניכר כלל בתפילה זו – לוח דבר בעיתו. מסתבר שנמנעו מזה כיוון שרגילים להתפלל מנחה באיחור. ועי' כ"ף החיים שם ס"ק ד). ולכאורה יש לנוהגים כך להקפיד עכ"פ כהספרדים שלא לישא כפיים אלא תוך חצי שעה שלפני השקיעה (כ"ף החיים שם ס"ק ז, ע"פ הבי"ח, שזהו פ"י 'סמוך' שבגמ' הני"ל, ע"ד 'סמוך למנחה". וראה ליקוטי-יוסף – מועדים עמ' 550 ושי"ג, ונטע"י גבריאל ה"ל בין-המצרים פייג ס"ו ושי"ג), ולא כהאשכנזים המקילין מפלג המנחה ואל"ך. כן הובאו בספרים הני"ל שם דעות אודות אמירת הש"ץ או"יא ברכנו לפני הזמן הראוי לני"כ, ולכאורה בזה אין להקפיד כ"כ, ראה בשו"ע אדמוה"י סו"ס קכט מהרמ"א שם.

סוף ס"ק בא ושו"ת מנחת-אלעזר ח"ב ס"י ע"ד.

23) שערי-אפרים שער ח סעיף קז.

24) וסיים עם השי"ץ, 'התקשרות' גיליון מ ס"ע 18. ודלא כמ"ש בשערי-אפרים שם, שאומר רק עם השי"ץ.

25) לוח כולל-חב"ד, צום גדליה. ולהעיר, שמהפסק-טעמים זה (בניגוד לפסוקים שבהם קרא אברהם בשם ה', שם אין הפסק בין 'בשם' ל'יהי') הוכיח הראב"ע (לעיל לג"ט) שהפירוש הוא 'שה' קרא, וכ"ד החזקוני, הספורנו ועוד, ואילו התרגומים, רש"י (לפ"י הרא"ם) והאברבנאל פירשו **שמש** קרא (עי' בתורה שלימה ע"פ). וכבר כתב הרבי, שחייבים לקרוא בתורה בדיוק לפי טעמי-המקרא אף אם אינם מתאימים לפשט הפסוק (ליקוטי-שיחות כרך טו עמ' 572). אמנם באבודרהם 'סדר תפילות התעניות ופירושן (בדפוס ירושלים תשכ"ג ס"ע רנא) כתב זאת בקשר **לתפילה**, וסיים "ורוב ההמון טועים בזה". ולמעשה לפי הנהוג, כשאומרים 'אל מלך', שסימו הוא בלשון הפסוק, מסיים השי"ץ 'בשם ה' בהפסק בין 'בשם ליהי', ואילו כשאומרים

'אל ארך אפיים' מסיים 'בשם ה' (ושם נאמר) ללא הפסק. וע"ע.

26) ע"פ המובא בספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 547 הערה 63 בקשר ליי"ז בתמוז ות"ב.

27) והטעם, כדאינא בספרים [מטה-משה ס"י תשנ"ו, אליה רבה ס"י תקס"ו ס"ק ב] שביום התענית יש ליתן סכום

לוח השבוע

יום רביעי,

י"ג בטבת

אור ליום רביעי: סוף זמן קידוש-לבנה
(לכתחילה) – כל הלילה.

קריש יתום, אל תירא, אך צדיקים²⁹.

צאת הכוכבים באזור המרכז: 17:20.

תפילת ערבית: אם קשה לציבור להמתין³¹,
יש להתחיל ערבית כך, שיגיעו בשעה זו
לקריאת-שמע, ולפחות – שיסיימו בשעה זו
תפילת ערבית, ויקראו אז קריאת-שמע בזמנה.

תעניות התפלל הרבי ערבית די מוקדם. אך מאידך אין
להקדים ללא צורך, וראה במטה-אפרים סיו תר"ב סכ"ט.

31) כמובן, אין לאחר תפילת ערבית משך-זמן לאחר צה"כ,
שהרי תמיד יש כאלה שקשה עליהם התענית, ואכן במוצאי

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית

דייטש

הרה"ח ר' זלמן-יודא, ר' יוסף-יצחק, ר' אברהם-משה

וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו